

Matematický software

Zápočtový dokument

Jméno:	Radek Černý (f21081)
Kontaktní email:	radek.cerny847@gmail.com
Datum odevzdání:	30.9.2023
Odkaz na repozitář:	Github

Formální požadavky

Cíl předmětu:

Cílem předmětu je ovládnout vybrané moduly a jejich metody pro jazyk Python, které vám mohou být užitečné jak v dalších semestrech vašeho studia, závěrečné práci (semestrální, bakalářské) nebo technické a výzkumné praxi.

Získání zápočtu:

Pro získání zápočtu je nutné částečně ovládnout alespoň polovinu z probraných témat. To prokážete vyřešením vybraných úkolů. V tomto dokumentu naleznete celkem 10 zadání, která odpovídají probíraným tématům. Vyberte si 5 zadání, vypracujte je a odevzdejte. Pokud bude všech 5 prací korektně vypracováno, pak získáváte zápočet. Pokud si nejste jisti korektností vypracování konkrétního zadání, pak je doporučeno vypracovat více zadání a budou se započítávat také, pokud budou korektně vypracované.

Korektnost vypracovaného zadání:

Konkrétní zadání je považováno za korektně zpracované, pokud splňuje tato kritéria:

1. Použili jste numerický modul pro vypracování zadání místo obyčejného pythonu
2. Kód neobsahuje syntaktické chyby a je interpretovatelný (spustitelný)
3. Kód je čistý (vygooglete termín clean code) s tím, že je akceptovatelné mít ho rozdělen do Jupyter notebook buněk (s tímhle clean code nepočítá)

Forma odevzdání:

Výsledný produkt odevzdáte ve dvou podobách:

1. Zápočtový dokument
2. Repozitář s kódem

Zápočtový dokument (vyplněný tento dokument, který čtete) bude v PDF formátu. V řešení úloh uveďte důležité fragmenty kódu a grafy/obrázky/textový výpis pro ověření funkčnosti. Stačí tedy uvést jen ty fragmenty kódu, které přispívají k jádru řešení zadání. Kód nahrajte na veřejně přístupný repozitář (github, gitlab) a uveďte v práci na něj odkaz v titulní straně dokumentu. Strukturujte repozitář tak, aby bylo pro nás hodnotitele intuitivní se vyznat v souborech (doporučuji každou úlohu dát zvlášť do adresáře).

Podezření na plagiátorství:

Při podezření na plagiátorství (významná podoba myšlenek a kódu, která je za hranicí pravděpodobnosti shody dvou lidí) budete vyzváni k fyzickému dostavení se na zápočet do prostor univerzity, kde dojde k vysvětlení podezřelých partií, nebo vykonání zápočtového testu na místě z matematického softwaru v jazyce Python.

Kontakt:

Při nejasnostech ohledně zadání nebo formě odevzdání se obraťte na vyučujícího.

1. Knihovny a moduly pro matematické výpočty

Zadání:

V tomto kurzu jste se učili s některými vybranými knihovnami. Některé sloužily pro rychlé vektorové operace, jako numpy, některé mají naprogramovány symbolické manipulace, které lze převést na numerické reprezentace (sympy), některé mají v sobě funkce pro numerickou integraci (scipy). Některé slouží i pro rychlé základní operace s čísly (numba).

Vaším úkolem je změřit potřebný čas pro vyřešení nějakého problému (např.: provést skalární součin, vypočítat určitý integrál) pomocí standardního pythonu a pomocí specializované knihovny. Toto měření proveďte alespoň pro 5 různých úloh (ne pouze jiná čísla, ale úplně jiné téma) a minimálně porovnejte rychlost jednoho modulu se standardním pythonem. Ideálně proveďte porovnání ještě s dalším modulem a snažte se, ať je kód ve standardním pythonu napsán efektivně.

Řešení:

V mém případě jsem zjišťoval:

- faktoriál pomocí modulu math a čistého pythonu
- násobení matic/e v numpy a čistém pythonu
- skalární v numpy a čistém pythonu
- derivaci přes sympy a čistý python
- integraci přes scipy, numba a čistý python

```
modul math:
time: 0.0019991397857666016, faktorial: 154940020174866655446905670067469383963570984285647262528
vanilla python:
time:0.018358707427978516, faktorial: 1549400201748666554469056700674693839635709842856472625228

numpy:
[[ 321925  127475]
 [ 292850 1963800]
 [ 338900   88650]], time:0.0
vanilla python:
[[ 321925  127475]
 [ 292850 1963800]
 [ 338900   88650]], time:0.0

numpy: 59362, time: 0.0
vanilla python: 59362, time: 0.0009984970092773438

sympy derivace: 5733067680, time:0.0009999275207519531
vanilla python: 5734740107.955933, time: 0.0

scipy: 392.25, time: 0.0
vanilla python:392.2500005326722, time: 0.05176973342895508
numba: 392.2500005326722
time: 0.714684009552002
```

Časy pro porovnání jsou bohužel moc malé na to, abych z nich vyvodil nějaké závěry, nehledě na to, že pro testování, který způsob je rychlejší, by bylo dobré projít více spuštění s různými startovními podmínkami (různé funkce)

Tak jako tak obecně pro práci s čísly a matematické operace, z toho bude built-in modul math a nebo numpy vycházet většinou, né-li vždy lépe, než nativní python.

Výsledek za numbu mě nepřekvapil, leč jsem funkci, kterou volám, obalil v numba dekorátoru, nevyužívám v ní žádných cyklů ani datových typů, které zlepšují/zrychlují chod kódu v numbě.

Jinak samozřejmě pro některé situace je použití JIT compileru (jako numba) klíčové.

2. Vizualizace dat

Zadání:

V jednom ze cvičení jste probírali práci s modulem pro vizualizaci dat. Mezi nejznámější module patří matplotlib (a jeho nadstavby jako seaborn), pillow, opencv, aj. Vyberte si nějakou zajímavou datovou sadu na webovém portále Kaggle a proveďte datovou analýzu datové sady. Využijte k tomu různé typy grafů a interpretujte je (minimálně alespoň 5 zajímavých grafů). Příklad interpretace: z datové sady pro počasí vyplynulo z liniového grafu, že v létě je vyšší rozptyl mezi minimální a maximální hodnotou teploty. Z jiného grafu vyplývá, že v létě je vyšší průměrná vlhkost vzduchu. Důvodem vyššího rozptylu může být absorpce záření vzduchem, který má v létě vyšší tepelnou kapacitu.

Řešení:

Z Kagglu jsem si stáhl datovou sadu věnující se počtu nakažených covidem v jednotlivých amerických státech: [COVID-19 State Data](#)

Nahrál jsem jí skrze pandas:

```
1 import seaborn as sns
2 import pandas as pd
3 import matplotlib.pyplot as plt

✓ 0.0s

1 %matplotlib inline

✓ 0.0s

1 data = pd.read_csv('COVID19_state.csv')

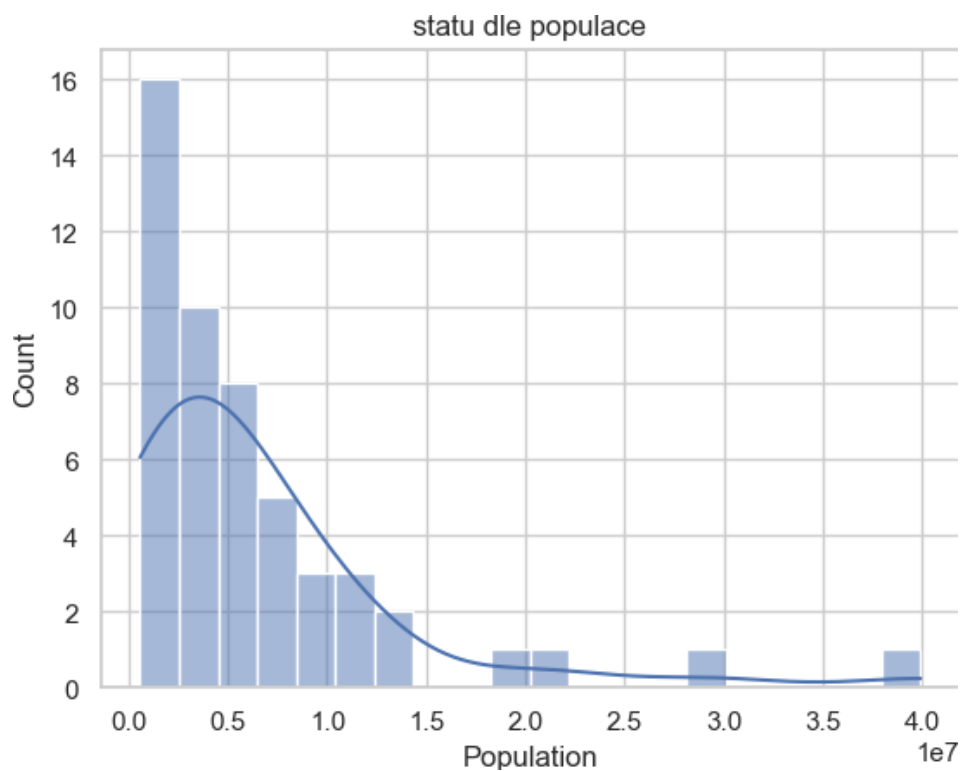
✓ 0.0s

1 data.head()
```

	State	Tested	Infected	Deaths	Population	Pop Density	Gini	ICU Beds	Income	GDP	...	Hospitals	Health Spend
0	Alaska	620170	17057	84	734002	1.2863	0.4081	119	59687	73205	...	21	11
1	Alabama	1356420	194892	2973	4908621	96.9221	0.4847	1533	42334	45219	...	101	7
2	Arkansas	1363429	113641	1985	3038999	58.4030	0.4719	732	42566	42454	...	88	7
3	Arizona	1792602	248139	5982	7378494	64.9550	0.4713	1559	43650	48055	...	83	6
4	California	18912501	930628	17672	39937489	256.3727	0.4899	7338	62586	74205	...	359	7

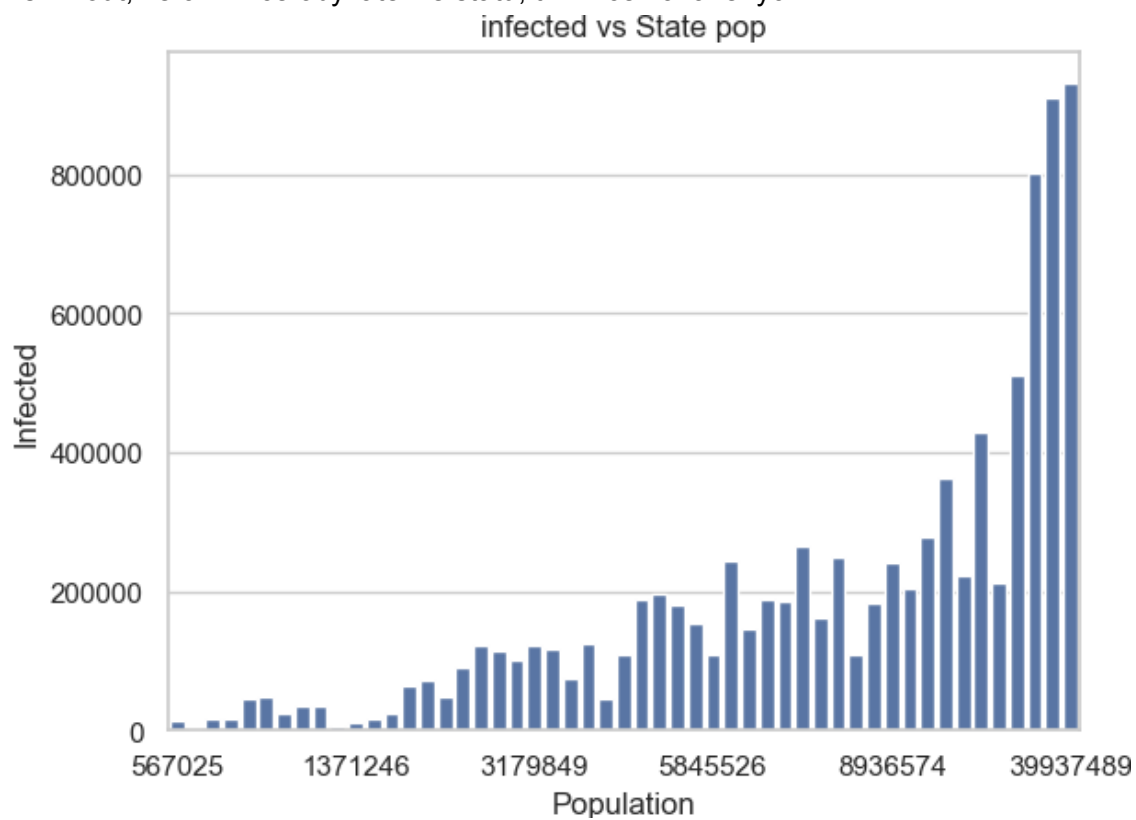
Poté jsem již začal s tvorbou grafů, při které jsem použil knihovnu seaborn.

Prvním grafem byl graf států dle populace respektive, kolik je států s jakým množstvím obyvatel:

Z grafu lze vyčíst, že je ve USA většina států, které nemají ani 10 milionů obyvatel

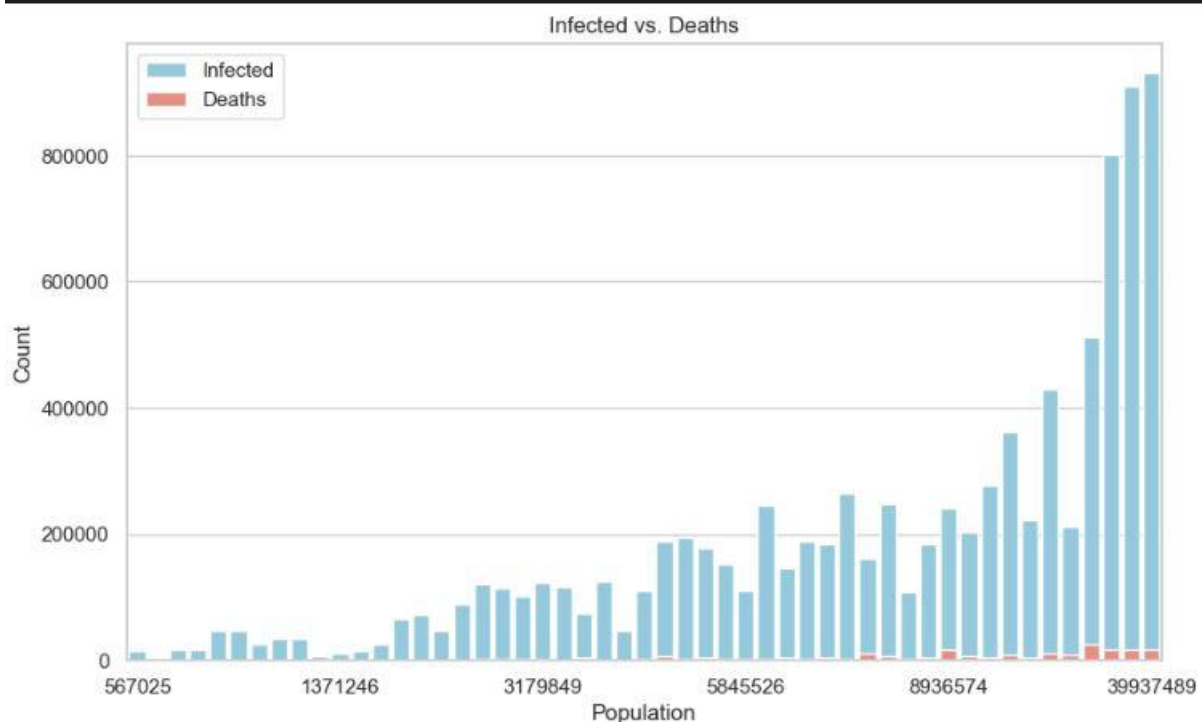
Dalším grafem je graf infikovaných COVIDEM-19 na počet obyvatel v průřezu státy. Jde si všimnout, že čím více obyvatel ve státu, tím více nakažených:

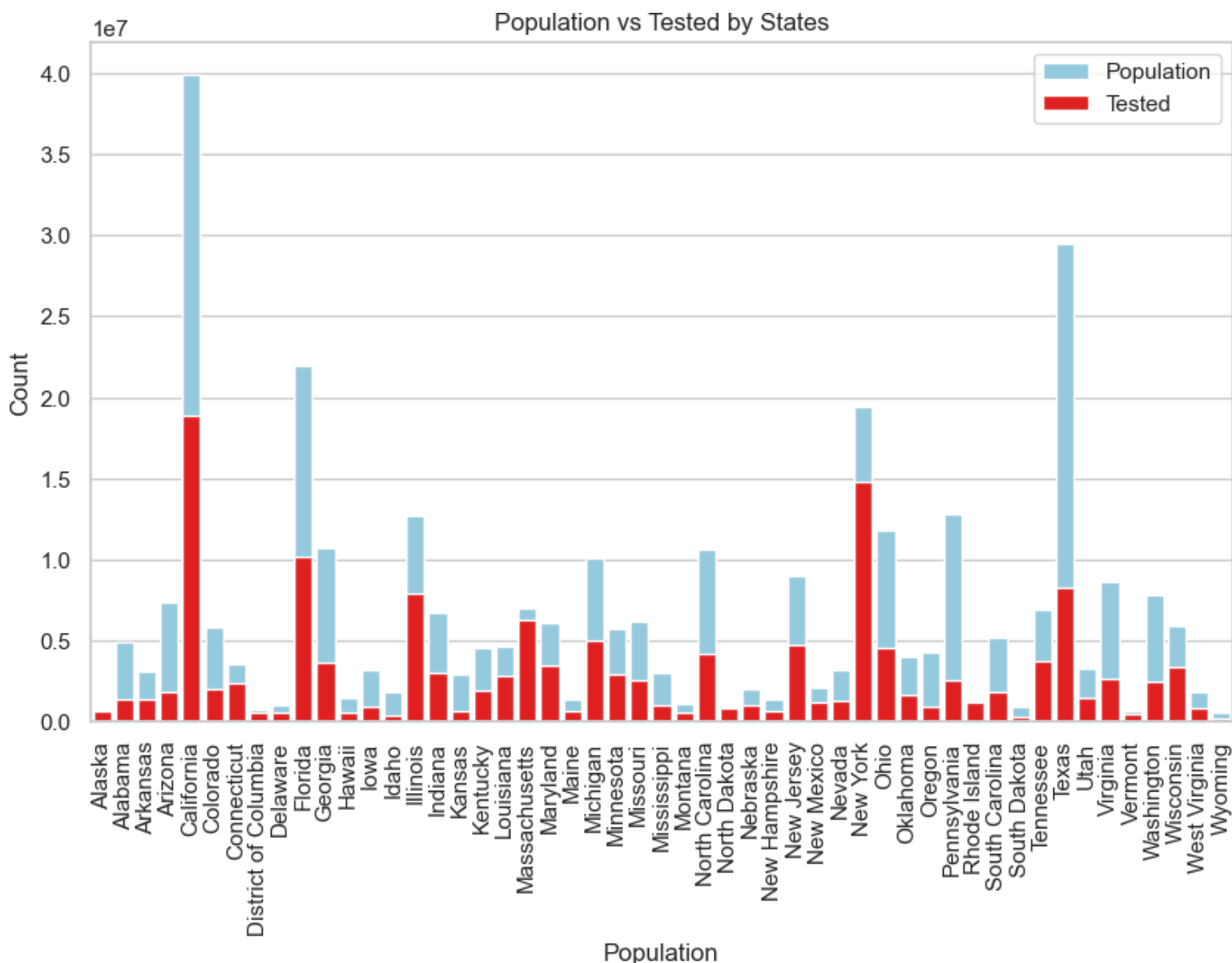
Jako další mě zajímalo, kolik mrtvých je na počet nakažených. což se v grafu objevilo, jako mizivá část, čili smrtnost na COVID-19 je podle toho grafu nízká:

```
1 sns.set(style="whitegrid")
2 plt.figure(figsize=(10, 6))
3
4 graf =sns.barplot(x='Population', y='Infected', data=data, color='skyblue', label='Infected')
5 sns.barplot(x='Population', y='Deaths', data=data, color='salmon', label='Deaths')
6
7 for ind, label in enumerate(graf.get_xticklabels()):
8     if ind % 10 == 0: # every 10th label is kept
9         label.set_visible(True)
10    else:
11        label.set_visible(False)
12
13 plt.title('Infected vs. Deaths')
14 plt.xlabel('Population')
15 plt.ylabel('Count')
16 plt.legend()
17 #plt.savefig('InfvsDeaths.png', bbox_inches='tight', pad_inches=0)
18 plt.show()
```

✓ 2.5s

Další je graf populace v jednotlivých státech a počet testovaných lidí na COVID-19:

Lze si všimnout, že počet otestovaných lidí je zhruba v polovině celkového počtu lidí v daných státech. Co přesně je myšleno pojmem “otestovaný” jsem z grafu ani z datové sady nevyčetl, ale předpokládám že je to osoba, která byla někdy otestovaná na covid-19. V jakém časovém horizontu není udáváno.

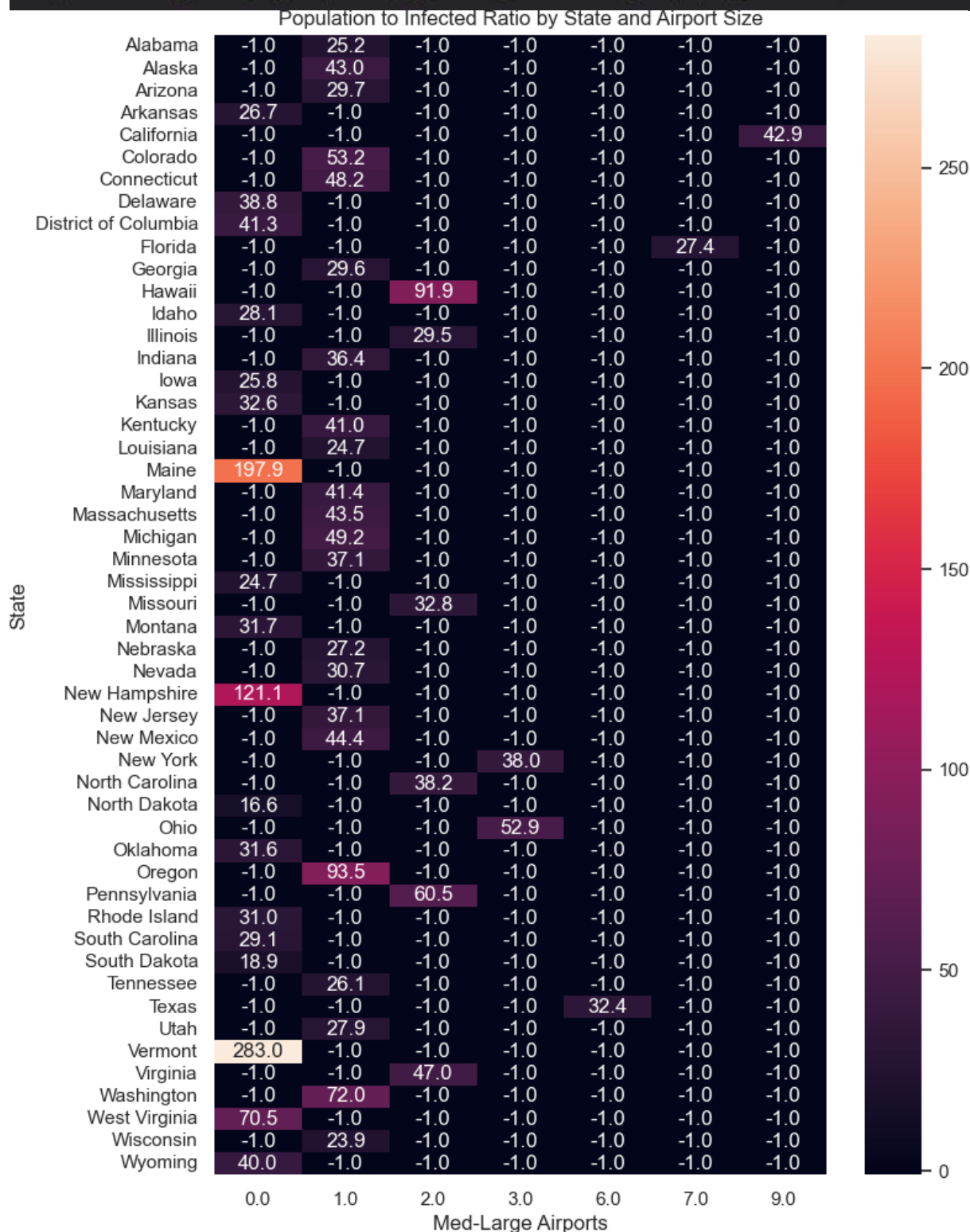
Posledním grafem je graf, který mi měl pomoc odhalit, zda nějak souvisí počet nakažených lidí v jednotlivých státech s tím, kolik má daný stát středně velkých a velkých letišť:
 Vyšel mi koeficient, který říká, kolik je zdravých lidí na počet nakažených. Čím menší je tedy toto číslo, tím více nakažených lidí v daném místě bylo. hodnoty s -1 jsou to pro neexistující letiště v dané oblasti.:


```

1 data['Pop_Inf_Coef'] = data['Population'] / data['Infected']
2 plt.figure(figsize=(8, 12))
3 #tvorba matice z hlediska poctu nakazenych na pocet letist, cim nizsi cislo, tim vice nakažených v
4 Inf_to_Airport = data.pivot_table(index='State', columns='Med-Large Airports', values='Pop_Inf_Coef')
5 #hodnota -1 je pro stav, kdyz se v danem statu nenachazi zadne letiste
6 Inf_to_Airport.fillna(-1,inplace=True)
7 sns.heatmap(Inf_to_Airport, annot=True, fmt='.1f')
8 plt.title('Population to Infected Ratio by State and Airport Size')
9 #plt.savefig('Inf_to_Airport.png', bbox_inches='tight', pad_inches=0)

```


Bohužel bych řekl, že není z tohoto grafu patrné, že by na tom státy bez letiště, byly nějak

výrazně lépe z hlediska počtu nakažených. Jediné výjimky snad tvoří Vermont a Maine, kde je na jednoho nakaženého 283, respektive 198 zdravých lidí a zároveň v těchto státech není středně velké ani velké letiště.

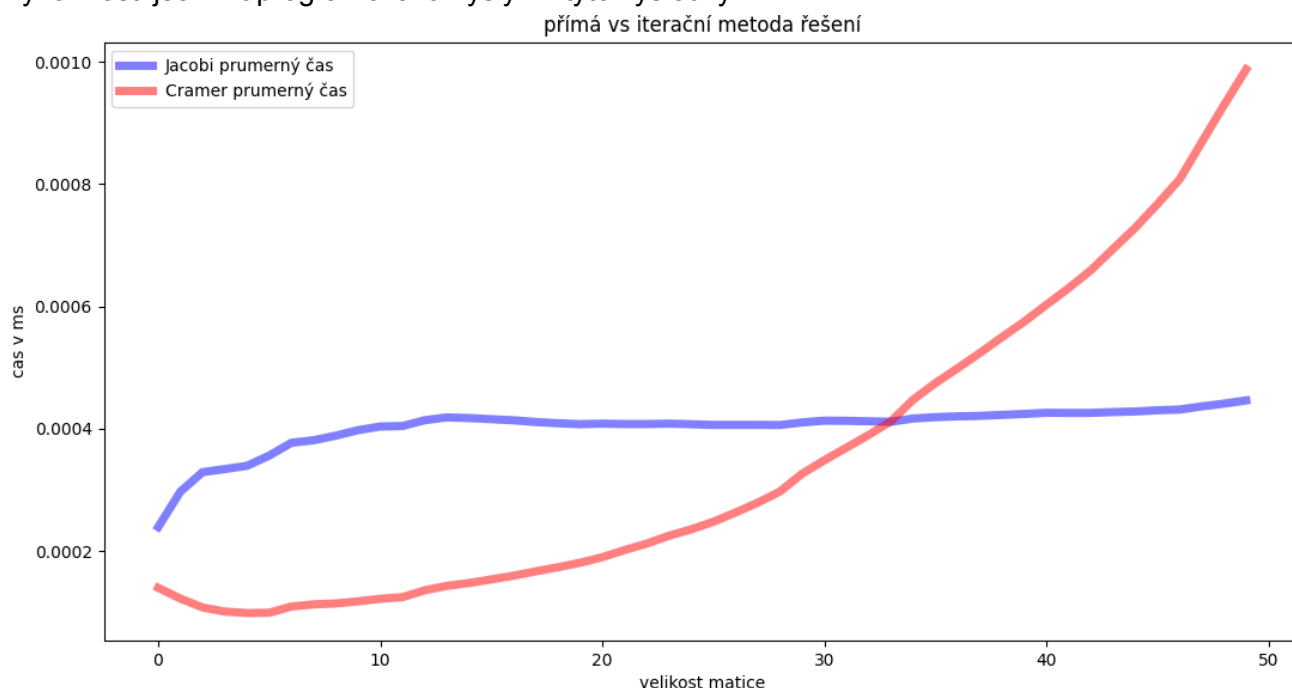
3. Úvod do lineární algebry

Zadání:

Důležitou částí studia na přírodovědecké fakultě je podobor matematiky zvaný lineární algebra. Poznatky tohoto oboru jsou základem pro oblasti jako zpracování obrazu, strojové učení nebo návrh mechanických soustav s definovanou stabilitou. Základní úlohou v lineární algebře je nalezení neznámých v soustavě lineárních rovnic. Na hodinách jste byli obeznámeni s přímou a iterační metodou pro řešení soustav lineárních rovnic. Vaším úkolem je vytvořit graf, kde na ose x bude velikost čtvercové matice a na ose y průměrný čas potřebný k nalezení uspokojivého řešení. Cílem je nalézt takovou velikost matice, od které je výhodnější využít iterační metodu.

Řešení:

Jakobiho a Cramerovu metodu jsem převzal ze sešitu z hodin, cyklus a měření jejich výkonnosti jsem naprogramoval a vyšly mi tyto výsledky:

Probíhá tedy opakovaný výpočet hodnot pro Jakobiho a Cramera. Výpočet je opakován pro každou velikost matice 100 krát a zprůměrován.

Z grafu tedy vyplývá, že pro matici o velikosti zhruba $N > 34$ je výhodnější použít iterační metodu.

8. Derivace funkce jedné proměnné

Zadání:

Numerická derivace je velice krátké téma. V hodinách jste se dozvěděli o nejvyžívanějších typech numerické derivace (dopředná, zpětná, centrální). Jedno z neřešených témat na hodinách byl problém volby kroku. V praxi je vhodné mít krok dynamicky nastavitelný. Algoritmům tohoto typu se říká derivace s adaptabilním krokem. Cílem tohoto zadání je napsat program, který provede numerickou derivaci s adaptabilním krokem pro vámi vybranou funkci. Proveďte srovnání se statickým krokem a analytickým řešením.

Řešení:

První jsem si vytvořil potřebné funkce pro dopřednou, zpětnou a centrální derivaci:

```
4 def dopredna_der(f, x0, delta_x):
5     return (f(x0+delta_x) - f(x0))/delta_x
6
7 def zpetna_der(f, x0, delta_x):
8     return (f(x0) - f(x0-delta_x))/delta_x
9
10 def central_der(f, x0, delta_x):
11     return (f(x0+delta_x) - f(x0-delta_x))/2*delta_x
```

poté funkci, kterou budeme derivovat: $f(x) = x^3 + 5$

```
def f(x):
    return (x**3+5)
```

delta_x = 0.001, pokud tedy nevložíme v případě dynamické změny kroku jinou hodnotu
x0 = 5

pak už jen funkce volám a výsledek je:

```
Derivace funkce x**2:
pro x0 = 5, delta_x = 0.001:
dopredna: 75.01500100002545, zpetna: 74.98500100001593, centralni: 75.00000100002069
pro x0 = 5, delta_x = 0.5:
dynamicka dopredna: 82.7500000000, dynamicka zpetna: 67.7500000000, dynamicka centralni: 75.2500000000
```

Čím menší delta_x(krok), tím přesnější výsledek a to blíže si výsledky jsou v rámci jednotlivých druhů použitých numerických derivací.

výše jsou výsledky pro adaptivní krok = 0.5

níže je adaptivní krok = 1e-09

```
Derivace funkce x**2:
pro x0 = 5, delta_x = 0.001:
dopredna: 75.0150010000, zpetna: 74.9850010000, centralni: 75.0000010000
pro x0 = 5, delta_x = 1e-09:
dynamicka dopredna: 75.0000026528, dynamicka zpetna: 75.0000026528, dynamicka centralni: 75.0000026528
```

9. Integrace funkce jedné proměnné

Zadání:

V oblasti přírodních a sociálních věd je velice důležitým pojmem integrál, který představuje funkci součtů malých změn (počet nakažených covidem za čas, hustota monomerů daného typu při posouvání se v řetízku polymeru, aj.). Integraci lze provádět pro velmi jednoduché funkce prostou Riemannovým součtem, avšak pro složitější funkce je nutné využít pokročilé metody. Vaším úkolem je vybrat si 3 různorodé funkce (polynom, harmonická funkce, logaritmus/exponenciála) a vypočíst určitý integrál na dané funkci od nějakého počátku do nějakého konečného bodu. Porovnejte, jak si každá z metod poradila s vámi vybranou funkcí na základě přesnosti vůči analytickému řešení.

Řešení:

Vybrané funkce:

polynomiální: $3x^2 + 5x + 12$

harmonická: $3\sin^2(x)$

exponenciální: $3^{(6x)} + 2^x$

Použité metody:

obdélníková metoda, lichoběžníková metoda, rombergova metoda

```
14 #numerické metody pro výpočet integrálu:
15 def obdelnikova_metoda(fce, start, end):
16     return integrate.quad(fce, start, end)
17
18 def lichobeznikova_metoda(fce, start, end, n = 100):
19     return integrate.trapezoid(fce(np.linspace(start, end, n)), np.linspace(start, end, n))
20
21 def rombergova_metoda(fce, start, end):
22     return integrate.romberg(fce, start, end)
23
24 #polynom fce
25 print(f"integrace obdelnikovou metodou: {obdelnikova_metoda(polyf, a, b)[0]}")
26 print(f"integrace lichobeznikovou metodou: {lichobeznikova_metoda(polyf, a, b)}")
27 print(f"integrace rombergovou metodou: {obdelnikova_metoda(polyf, a, b)[0]}\n")
28 #harmonic fce
29 print(f"integrace obdelnikovou metodou: {obdelnikova_metoda(harmf, a, b)[0]}")
30 print(f"integrace lichobeznikovou metodou: {lichobeznikova_metoda(harmf, a, b)}")
31 print(f"integrace rombergovou metodou: {obdelnikova_metoda(harmf, a, b)[0]}\n")
32 #exp fce
33 print(f"integrace obdelnikovou metodou: {obdelnikova_metoda(exp, a, b)[0]}")
34 print(f"integrace lichobeznikovou metodou: {lichobeznikova_metoda(exp, a, b)}")
35 print(f"integrace rombergovou metodou: {obdelnikova_metoda(exp, a, b)[0]}\n")
✓ 0.0s

integrace obdelnikovou metodou: 15.5
integrace lichobeznikovou metodou: 15.50005101520253
integrace rombergovou metodou: 15.5

integrace obdelnikovou metodou: 2.1819730701192612
integrace lichobeznikovou metodou: 2.181949875965299
integrace rombergovou metodou: 2.1819730701192612

integrace obdelnikovou metodou: 1.7182818284590453
integrace lichobeznikovou metodou: 1.7182964381834482
integrace rombergovou metodou: 1.7182818284590453
```

Výsledky všech metod jsou velmi blízko k analytickému řešení, rozdílem jsou pouze malé odchylky způsobené nejspíše zaokrouhlováním a celkově tím, jakým způsobem zachází

python s float datovým typem/objectem. Bezpečně lze říci, že z naměřených výsledků lze pozorovat přesnost na 4 desetinná místa pro všechny metody.